

OD REDAKTORA

Drugi numer *Zeszytów Prasoznawczych* pod redakcją dr hab. Magdaleny Hodalskiej, prof. UJ i dr hab. Eveliny Kristanovej, prof. Uniwersytetu SWPS jest wynikiem naukowej współpracy medioznawców z Instytutu Nauk Społecznych Uniwersytetu SWPS w Warszawie oraz Ośrodka Badań Prasoznawczych IDM i KS UJ, gdzie odbywała swój staż naukowy profesor Evelina Kristanova, która od 4 do 22 marca 2024 roku nie tylko przeprowadzała kwerendę w bogatych zbiorach OBP, dzieliła się doświadczeniami badawczymi, organizacyjnymi i dydaktycznymi, lecz także opracowywała koncepcję tego właśnie (bardzo historycznego w swym profilu) numeru naszego kwartalnika.

Zbiory archiwalne OBP dla badacza historii mediów stanowią unikatowe repozytorium i jednocześnie wymagają żmudnej pracy przy ich opracowaniu, dlatego też dobrze się stało, że w niniejszym *Zeszycie* rozbudowany jest dział historyczny, który powstał z nadesłanych przez autorów artykułów.

Dyskusję nad współczesną problematyką, która częściej występuje ostatnio w kwartalniku, otwiera Renata Piasecka-Strzelec. Zaprezentowała ona trendy rozwojowe globalnych agencji informacyjnych Associated Press, Thomson Reuters oraz Agence France-Presse. Skoncentrowała się na zmianach wynikających z ich adaptacji do zaawansowanego etapu kultury cyfrowej i potrzeb dynamicznie rozwijającego się społeczeństwa informacyjnego. Uwzględniła przy tym zjawisko dezinformacji i sytuację kryzysową w czasie pandemii COVID-19. Wyniki badań pozwoliły na ukazanie wpływu nowych technologii na zasięg, treść i dystrybucję serwisów agencyjnych. Z kolei Małgorzata Durmaj podjęła ważne zagadnienie tiktokizacji mediów społecznościowych. Omówiła, w jaki sposób zmiany w social mediach pod wpływem TikToka modyfikują zachowania odbiorcze internautów w różnym wieku. Badanie przeprowadzono z wykorzystaniem zogniskowanych wywiadów grupowych, autorka porównała nastroje, motywacje i wzorce korzystania z social mediów. Wyniki wskazały na zależne od wieku preferencje w zakresie form pozyskiwanych treści, co pozwoliło lepiej zrozumieć wykorzystanie i rolę mediów w różnych grupach wiekowych. Analiza przeprowadzona przez Wojciecha Skuchę miała na celu porównanie przekazów dwóch popularnych kanałów sportowych na YouTube: „Kanału Sportowego” i kanału „Meczyki”. Badanie pozwoliło na określenie gatunków dziennikarskich obecnych w materiałach publikowanych na obu kanałach. Kolejny tekst, autorstwa Pawła Kijko, prezentuje badanie, które polegało na stworzeniu i prowadzeniu publicznie dostępnego portalu przeznaczonego dla społeczności polskiej w Hiszpanii www.torreviejaonline.pl. Analizie

poddano proces powstawania portalu i uzupełniania go treścią z wykorzystaniem sztucznej inteligencji. Celem badania było znalezienie odpowiedzi na pytanie, na ile przydatne i efektywne w tym procesie mogą być poszczególne narzędzia działające z użyciem sztucznej inteligencji. Wiktoria Nylec natomiast postawiła sobie za cel ustalenie, czy redakcje polskich konserwatywnych tygodników opinii – *Gazety Polskiej* i *Najwyższego Czasu!* mogą ponosić odpowiedzialność za pogłębianie w społeczeństwie rasistowskich wzorców myślenia. Kontekst badawczy obejmował zagadnienie migracji z krajów Bliskiego Wschodu i Afryki na przykładzie wydarzeń na granicy polsko-białoruskiej. Analiza porównawcza wykazała podobieństwa obu czasopism w zakresie retoryki stosowanej wobec migrantów.

Wśród artykułów części historycznej *Zeszytów Prasoznawczych* znalazły się opracowania Eveliny Kristanovej, Izabeli Krasieńskiej, Macieja Ratajczyka i Andrzeja Koteckiego. Pierwszy z nich dotyczył działalności publicystycznej i radiowej Aleksandry Stypułkowskiej (pseudonim Jadwiga Mieczkowska) w Rozgłośni Polskiej Radia Wolna Europa. W artykule przedstawiono wyniki analizy źródeł audialnych i prasowych, ukazując różnorodne zagadnienia poruszane przez Stypułkowską, w tym jej poglądy na kwestie prawne, społeczno-polityczne i religijne. Tekst Izabeli Krasieńskiej stanowi monograficzne opracowanie *Gwiazdy* – czasopisma adresowanego do kobiet i wydawanego w okresie zaborów. Autorka skupiła się na jego genezie, cechach formalnych i wydawniczych oraz zawartości. Zwróciła także uwagę na działalność redakcyjną Hipolita Stupnickiego w latach 1869–1870. Jak wykazała analiza treści wszystkich opublikowanych numerów *Gwiazdy*, redakcja wyrażała potrzebę zachowania tradycyjnych ról przynależnych kobietom i mężczyznom. Interesujące studium stanowi artykuł Macieja Ratajczyka dotyczący czasopisma *Mecuda* (1935–1938), któremu badacze jak dotąd nie poświęcili zbyt wiele uwagi. Autor starał się odpowiedzieć na pytania: kto był głównym celem polemik i propagandy oraz przed jakimi zarzutami broniła się redakcja. Numer zamyka ciekawy artykuł z zakresu rzadko podejmowanej problematyki historii plakatu prasowego, autorstwa Andrzeja Koteckiego – emerytowanego kustosa Muzeum Niepodległości w Warszawie, który w swoim tekście opisał najważniejsze plakaty prasowe w bogatych zbiorach Muzeum.

W dziale „Z życia naukowego” Martyna Siudak recenzuje najnowszą monografię Bernadetty Darskiej pt. „Czas reportażu. O tym, co działo się wokół gatunku po 2010 roku”. Magdalena Hodalska relacjonuje przebieg międzynarodowej konferencji International Communication Association (ICA) 2024 *Human Tech Transition*, zorganizowanej w Warszawie od 13 do 15 marca tego roku. Regionalna konferencja ICA, która zgromadziła w Polsce kilkuset medioznawców z kilkunastu krajów i kilku kontynentów, była owocem współpracy naukowców z sześciu uniwersytetów. Po raz pierwszy w historii polskiego medioznawstwa badacze komunikowania z całego świata mogli spotkać się na konferencji ICA organizowanej w naszym kraju.

Serdecznie zapraszamy do lektury.